

Over de 'veramerikanisering' van de economische wetenschap

Pieter Boot en Henk W. Plasmeijer

In 1987 deden David Colander en Arjo Klamer de economische professie, althans de Europese tak daarvan, versted staan. In de *Journal of Economic Perspectives* publiceerden zij een verslag van hun enquête naar de opvattingen onder Amerikaanse PhD studenten in de economie. Gevraagd naar wat volgens hen het succes van een econoom bepaalt, bracht 57% van hen uitblinken in wiskunde naar voren. Slechts 10% gaf aan een grondige kennis van de economische literatuur belangrijk te vinden, terwijl 43% meende dat een dergelijke kennis er niet toe doet. Europese economen waren waarschijnlijk vooral ontsteld over de opinies met betrekking tot de noodzaak van een gedegen inzicht in de economische realiteit. Voor velen van hen was economie immers nog steeds de 'study of mankind in the ordinary business of life.' (Marshall, *Principles*, 1) Maar 68% van de Amerikaanse PhD studenten dacht daar anders over. Om een carrière te kunnen maken als econoom hoef je weinig tot niks af te weten van wat die mensheid doet. De enquête werd in een daarna verschenen boek aangevuld met interviews met PhD studenten aan 4 topuniversiteiten. Daaruit komt naar voren dat de enquête resultaten niet zonder meer een grenzeloos cynisme reflecteren. Die resultaten duiden veeleer op de wijze waarop de PhD studenten zich mentaal teweer stellen tegenover de twijfel en desillusie over een sociale wetenschap die zich heeft opgesloten in de ivoren toren en zeer sterk de indruk wekt daar tot *l'art pour l'art* te zijn verworden. In een nabeschuiving toont Klamer zich optimistisch over de mogelijkheid dat de wal het schip keert: '*Although irony and cynism reinforce the shield, they also enhance the sadness about a discipline*

that is losing its intellectual vigor. (...) One cannot say, but the disillusionment of tomorrow's elite may hold a promise for the future.' (184-185)

De Europese verbazing over wat er zich aan Amerikaanse opleidingsinstutten afspeelt was aanvankelijk groot. Het leek niet te kloppen met het beeld, hoe verscheiden ook, dat Europeanen van de economische wetenschap hebben. Economie, meende men hier, vindt als samenhangend geheel van inzichten haar origine als toegepaste wetenschap. Economische wetenschap en economisch beleid horen bij elkaar. Men beriep zich daarbij op een zeer oude traditie. En terecht! Lang geleden spraken William Petty en hier te lande Willem Kersseboom van 'politieke rekenkunde'. Voor John Stuart Mill handelde *political economy* over de *theoretical foundations of economic policy*. Opvallend is dat de relatie tussen theorie en beleid altijd zeer ruim en als het ware dialectisch werd opgevat. Theorieontwikkeling is van belang, misschien ook vanwege het inzicht *pur sang*, maar vooral vanwege het toenemende inzicht in een groot scala van beleidsterreinen. Dit scala betreft niet alleen het algemene belang maar ook de partiële belangen van industrie en arbeidersklasse. De theorie is zeker geen dienstmaagd, maar een wetenschap als de economie kan zich nu eenmaal niet anders ontwikkelen dan in nauw contact met beleidsvragen¹.

Er was dan ook vooral verbazing over het type econoom dat uit de Amerikaanse studie naar voren komt. We kenden ze in Nederland al wel, de pure wetenschappers die hoog in de ivoren toren werken aan een *oeuvre* dat de toets der kritiek van collega's in soortgelijke torens kan weerstaan en die hun tweede taak, dit is het opleiden van hoogbegaafde mensen, als een vervelende bijkomstigheid zien. Maar dit specimen was in onze ogen toch niet een 'echte' econoom. Onze voorbeelden van wat een econoom behoort te zijn kwamen uit de grote Europese traditie: Böhm-Bawerk, Schumpeter, Wicksell, Marshall en Keynes, allemaal mannen die gedurende kortere of langere tijd diep geïnvolveerd waren in de praktische kant van economisch beleid. In Nederland waren de Piersons, de Zijlstra's en de Tinbergens gezichtsbepalend en we bewonderden vooral hun gependel tussen universiteit, Nederlandsche Bank, Centraal Planbureau of een of ander ministerie. Dat was pas relevant! Hun optreden heeft het beeld geschapen van een econoom als iemand die een praktische inslag en betrokkenheid op een zodanige manier weet te koppelen aan een gedegen en bij voorkeur vernieuwend inzicht in zowel de economische theorie als de economische realiteit, dat hij bij uitstek geschikt moet worden geacht om de publieke zaak

¹ Deze opvatting over theorie en beleid is een van de redenen waarom de professie aanvankelijk zo slecht uit de voeten kon met de Walrassiaanse *économie pur* en waarom nog steeds in leerboeken over de Geschiedenis van het Economische Denken de term 'steriel' valt als het gaat om Walras' hoofdwerk.

te dienen. Lange tijd was dan ook een uitnodiging om als deskundige zitting te nemen in de Sociaal Economische Raad een indicatie van hoe de carrière verliep. Nog is dit beeld van een econoom niet helemaal verdwenen. Zalm timmert aardig aan de weg en ook wat Van der Ploeg in de Tweede Kamer doet past mooi in de traditie. Maar wellicht zijn zij degenen die het licht mogen uitdoen.

Het was al veel eerder opgevallen dat aan gene zijde van de oceaan de geringe beleidsoriëntatie van de meeste academische economen in combinatie met een specifieke organisatie van onderwijs en onderzoek geleid had tot een hoge vlucht van de pure economische wetenschap. Voor velen aan deze zijde school daar ook iets beangstigends in, zeker na publikaties als die van Colander en Klamer. De vraag diende zich aan of we, om wetenschappelijk op niveau te blijven, ook de kant van de ivoren torens en esoterica uit moesten. Vrij algemeen was het vermoeden dat wetenschappelijke concurrentie om de pagina's in de toptijdschriften tot een cultuuromslag moest leiden, die tot gevolg zou hebben dat zowel onze inzet van economiebeoefening als ons beeld van een 'echte' econoom grondig verandert. Het lijkt alsof diep in het collectieve geheugen gegrift zit, dat de meer ontwikkelde landen de minder ontwikkelde een spiegel van de toekomst voorhouden².

Alle tekenen wijzen erop dat er een berg literatuur op ons afkomt waarin zowel direct als indirect de consequenties van wat informeel heet de 'ver-amerikanisering' van de economische wetenschap aan de orde wordt gesteld. In 1991 is een onderzoeksproject hierover gestart, dat 1995 leidde tot een symposium aan Duke University³. De resultaten worden in 1997 gepubliceerd in een bijlage van het tijdschrift *History of Political Economy*. In 1995 besteedde *Kyklos* een nummer aan het voor een *mainstream* econoom toch vrij onbegrijpelijke thema 'Is there a European economics?' en de verrassing is dat veel auteurs vinden dat zoiets bestaat⁴. Diegenen die zich bezig

² En weer is Karl Marx, van wie de uitspraak afkomstig is, er in geslaagd om met zijn toekomstvisie economen de stuipen op het lijf te jagen, zij het deze keer op wel zeer indirecte wijze.

³ Het project heette oorspronkelijk 'Post 1945 Americanization of world economics'. en was opgestart door Bob Coats. Onder heftige protesten - wetenschap kan voor een positivist immers niet Amerikaans zijn - werd de naam veranderd in 'Post 1945 global internationalization of economics'. De term 'veramerikanisering' was echter geijkt en leidt sindsdien een eigen leven.

⁴ De *eminence grise* Rothschild reageerde als volgt: 'Is there a European economics? What a question! (...) But as a child I was taught that when faced with a question the proper thing to do is to provide a polite answer. So I will try to behave properly.' Even verderop meent hij, dat er toch wel bijzonderheden zijn aan te wijzen in de Europese economiebeoefening: 'It is perhaps not a mere coincidence that the gallery of economic 'heroes' with new 'visions' (...) were (...) Europeans: SMITH, RICARDO, MARX, MARSHALL, MENGER, WALRAS, SCHUMPETER, KEYNES, SRAFFA, NEUMANN-MORGENSTERN.'

houden met de geschiedenis van het economische denken vinden in toemende mate dat in gangbare representaties van die geschiedenis de Angelsaksische literatuur wordt overgewaardeerd⁵. Toen één van de auteurs van het artikel dat U nu leest in 1992 een conferentie organiseerde onder de wel zeer algemene titel *The History of Continental Economic Thought*, bevroedde hij niet dat dit onderwerp zo zou aanslaan bij met name de Duitse professie. Maar het gebeurde (De bundel verschijnt binnenkort als Gronert e.a.). Inmiddels zijn er op het terrein van de geschiedenis van het economische denken twee grote Europese conferenties geweest (Rotterdam, 1995; Lissabon, 1996). Sinds 1993 verschijnt een *European Journal* en sinds 1995 is er een *European Society*. Kennelijk is één van de reacties op de dreigende cultuuromslag aan de universiteiten een massieve herbezinning op het eigen intellectuele erfgoed.

De veranderingen in de wetenschapspraktijk van Europese economen waren ook onderwerp van gesprek op het congres *Economy, Art or Asset?* op 19 januari jongstleden in Rotterdam en op de ronde tafel conferentie *The Internationalization of Economics in Post-1945 Europe* op 8 en 9 februari in Lissabon⁶. Wij waren erbij.

In Rotterdam vroegen Klamer en Van Dalen zich af of de 'veramerikanisering' in Nederland al terug te vinden valt in de opinies van jonge onderzoekers (zie ook Van Dalen en Klamer, 1996). Dat blijkt inderdaad het geval te zijn. Nederlandse AIO's in de economie achten beheersing van wiskunde belangrijker dan een breed inzicht in economische verschijnselen of een gedegen kennis van economische theorie. Toch, meenden Klamer en Van Dalen, zijn in het algemeen de verschillen tussen Nederlandse en Amerikaanse economen opvallender dan de overeenkomsten. Er is hier geen sprake van desillusie of cynisme. Het oude beeld van wat een econoom behoort te zijn, leeft nog steeds. In hun hart willen Nederlandse aspirant economen kleine Tinbergentjes worden: sociaal bewogen, empirisch bezig, gericht op consensus, pragmatisch oplossingen zoekend. Tijdens hun AIOschap valt dat nauwelijks te realiseren, maar die verlengde studie wordt wel geacht de

⁵ De reden is eenvoudig. Nu Engels de enige wetenschappelijke voertaal is geworden, zijn de onvertaalde werken van de meeste continentale auteurs voor het merendeel van de professie ontoegankelijk. Dit heeft als consequentie dat de intellectuele geschiedenis geleidelijk zodanig wordt herschreven, dat het lijkt alsof die zich in Groot Brittannië en Amerika heeft afgespeeld, enige exotische voorvallen in Wenen en Lausanne daargelaten. Men kan zich voorstellen dat een Fransman niet bepaald zit te wachten op een Amerikaans boek over de *tableaux économiques* waarin de Franstalige secundaire literatuur volledig wordt genegeerd.

⁶ Het ronde tafel debat werd gehouden tijdens het grote Europese congres over de geschiedenis van het denken. Het was de start van een vervolg op het in voetnoot 3 genoemde onderzoeksproject.

toekomstperspectieven als 'echte' econoom te verbeteren. Hun opvattingen over de beleidsrelevantie van de wetenschap zijn nog traditioneel.

Maar is die economische wetenschap ook feitelijk relevant? Ja, zei Bruno Frey. Hij lichtte dit toe met behulp van een metafoor, waarin hij een onderscheid maakte tussen de 'kern' van een theorie en uitwaaiende 'stralen'. De 'kern' leer je als vrij vroeg in de studie; dit is de gedachte dat er in een economie evenwichtstendenties bestaan, waarbij relatieve prijsaanpassingen cruciaal zijn en waarvoor individuele nutsmaximalisatie de drijvende kracht vormt. Met wat toeters en bellen is dit zo'n beetje alles. Het kenmerkt een goed econoom dat hij deze uitgangspunten in verschillende situaties kan toepassen. En dat is zeker relevant. Het probleem van jonge onderzoekers is echter dat zij daar niets aan hebben. Zij zitten als het ware opgesloten in de 'stralen', dat wil zeggen hoog gespecialiseerde onderzoeksterreinen waarin je alleen verder komt met technische kennis. Daarbij telt formele elegantie, want dit is de wijze waarop men kan doordringen tot internationale tijdschriften. Een jonge onderzoeker kan zo gemakkelijk het zicht op de relevantie van het onderzoek verliezen. Bovendien heeft zij (Frey sprak consequent van zij) niet de mogelijkheid om door de grenzen van die specialisatie heen te breken, omdat de kans dan groot wordt dat de artikelen worden afgewezen. Hier signaleerde Frey een groot gevaar van al te ver doorgevoerde specialisatie. Tussen al die specialisaties zouden eigenlijk dwarsverbanden moeten worden gevonden, omdat ze alleen in onderlinge samenhang tot de 'kern' van de theorie kunnen behoren. Omdat dit nauwelijks gebeurt, blijft de 'kern' precies zoals die is. Zoals gezegd zijn die dwarsverbanden voor de jonge onderzoeker gevaarlijk terrein. De enigen die ze kunnen aanbrengen zijn oude wijze mannen die zo goed in hun specialisme waren dat ze niets meer behoeven te bewijzen. Hun artikelen worden toch wel geaccepteerd, zelfs als ze zich daarin afvragen waarom het ook alweer allemaal te doen was. Frey lijkt daar zelf een mooi voorbeeld van.

Malinvaud adresseerde het probleem van de beleidsrelevantie van ver doorgevoerde specialisatie. Dit is het probleem dat, als men ervan uitgaat dat één van de doelen van economiebeoefening nog steeds is het bevorderen van rationele besluitvorming, afnemende meeropbrengsten zich kunnen voordoen op zowel arbeidsdeling in als formalisering van de wetenschap. Dit is natuurlijk wat moeilijk te kwantificeren, maar op basis van een kwalitatieve inschatting achtte Malinvaud de resultaten van specialisatie nog steeds positief. Modellen hebben economen geleerd attent te zijn op de indirecte effecten van instrumenten. Dat waarschuwt beslissers ook voor te veel optimisme, want indirecte effecten zijn meestal negatief. Daar komt bij, stelde hij, dat we de laatste tien jaren ons sterker bewust zijn geworden van onze beperkingen. Dat hangt samen met een verschuiving van de aandacht. Keken economen vroeger vooral naar vraagstukken die speelden in de middellange termijn binnen een gegeven economische structuur, nu kijken ze

meer naar de lange termijn en naar de structuren zelf. Anders gezegd, exogene variabelen zijn geëndogeniseerd. Daardoor is onvermijdelijk het theoretische uitgangspunt zwaarder gaan wegen. Immers, als alles endogeen is, zijn de veronderstellingen belangrijker en is de beleidsuitkomst onvoorspelbaarder. Dit brengt met zich mee dat het risico van ideologische vooringenomenheid groter wordt. Zolang wij economen ons daarvan bewust zijn en niet langer pretenderen het effect van het beleid exact te kennen, maar wel een goede notie hebben van de richting ervan, zijn we nog steeds zinvol bezig. Zolang werpt specialisatie haar vruchten af.

Theeuwes en Klamer legden de vraag op tafel hoe een hoog gespecialiseerde wetenschap zodanig in contact kan blijven met beleidsmakers, dat de traditionele doelstelling van beleidsrelevantie overeind blijft. De achtergrond van die vraag lijkt tweeledig. Enerzijds zijn de conversaties tussen specialisten onderling en die tussen beleidsmakers onderling dermate verschillend en groeien ze door voortschrijdende specialisatie zodanig uit elkaar, dat men zich dient te bezinnen op institutionele middelen om de vertaalslag te maken. Anderzijds zijn, zoals Frey al signaleerde, de dwarsverbanden tussen de afzonderlijke specialisaties problematisch. Dus de kans is niet denkbeeldig dat, als de beleidsmakers de specialisten al zouden kunnen verstaan, ze ontdekken dat elk van hen iets anders zegt. Daar schiet je dus niets mee op. En erger nog, het jaagt de wetenschapper de ivoren toren in waar hij tenminste wel wordt begrepen, zij het door één of twee collega's. Een oplossing is zeker niet, en dit is waartoe het oude 'Tinbergeniaanse' ideaal van beleidsrelevantie nogal neigde, dat de vakeconoom op de stoel van de beleidsmaker gaat zitten. Niet alleen omdat het beleid dan gaat afhangen van welke specialist daar zit, maar vooral omdat het formuleren van beleidsdoelstellingen helemaal niet het terrein is van de vakeconoom. Eigenlijk sloten Theeuwes en Klamer aan bij Hennipman, volgens wie puur vaktechnisch geredeneerd economisch betere of slechtere doelen niet bestaan, maar wel meer of minder goede economische manieren om ze te bereiken. Als het gaat om de keuze tussen werkgelegenheid of minder inflatie, kan de econoom slechts de consequenties van het één dan wel het andere aangeven. Theeuwes en Klamer denken dat voor een oplossing van dit soort problemen men iets zou kunnen leren van de taakverdeling bij juristen. Daar zijn advocaten en rechters en het is de taak van de advocaten om de rechter te overtuigen van het onbesproken dan wel perfide gedrag van de gedagvaarde. Economen moeten proberen advocaten te worden, vonden ze, en de pretentie opgeven rechters te zijn. Een advocaat-econoom is er alles aan gelegen dat de rechter-beleidsmaker hem begrijpt; hij is per definitie partijdig, maar hij kan alleen het geding winnen als hij de argumenten van de advocaat-econoom van de tegenpartij doorgrondt en voor de rechter-beleidsmaker aan-nemelijk weet te pareren.

Het klinkt aantrekkelijk. Immers, de opvatting dat economie beleidsrelevant dient te zijn is diepgeworteld en het idee van een debat in een economische rechtszaal behelst een nieuwe institutie om die opvatting tot recht te doen komen. Het idee houdt goed rekening met het door Frey gesignaleerde probleem, namelijk dat het moeilijk is om op formeel theoretisch niveau dwarsverbanden te vinden tussen de diverse specialisaties. De conversatie in die zaal noopt voortdurend op een praktisch niveau naar die verbanden te zoeken.

Daar staat tegenover dat het idee bij de Nederlandse economen een net zo grote en wellicht nog grotere cultuuromslag vereist als de aftocht in de ivoren toren. Dat zal het zeker zijn voor diegenen voor wie de ivoren toren slechts tijdelijk verblijf is. Misschien mikken Theeuwes en Klammer met hun idee van een economische rechtszaal wel teveel op beleidsrelevantie voor de universitaire wetenschappers en gaan ze voorbij aan die enorme aantallen economische adviseurs die in de beste traditie van Tinbergen het beleid trachten te behoeden voor de allergrootste fouten. Deze laatsten willen consensus, 'de feiten laten spreken' en geen scherpslijperij. Een cruciaal verschil tussen recht en economie is de vergaande mogelijkheid om te kwantificeren en zodanig te abstraheren dat tweede orde effecten kunnen worden gezien. Het is natuurlijk best verfrissend indien er hier en daar een scherpzinnige advocaat rondloopt. De meeste economen in de beleidsondersteuning past die rol niet. Ze zouden er al helemaal niet aan moeten denken om soms de advocaat van de duivel te moeten spelen. Die vinden het veel interessanter om, als de doelstellingen van beleid zijn gegeven, na te denken over bijvoorbeeld de mogelijkheid van milieuverbeteringen door goed economisch beleid of over het vergroten van exportkansen door milieubeleid⁷.

Theeuwes' en Klamers idee staat ook haaks op de huidige beleidsontwikkeling. Om bij het milieuvoorbeeld te blijven, de overheid streeft naar een zodanige consensus dat vanuit de verschillende invalshoeken van de combatanten gezamenlijk verder kan worden gekomen. Zij wenst tot een hoge prijs te vermijden dat tegenstellingen op de spits worden gedreven. Misschien begrijpen wij de metafoor van de economische rechtszaal niet goed of missen wij de crux van het in deze context gehanteerde begrip 'partijdigheid'. Maar we zien niet in hoe een zinvol debat over economie en milieu kan ontstaan vanuit de schuttersputjes van milieubeweging en industrie. En wij begrijpen al helemaal niet hoe het laten aanrukken van nog meer wapens, in casu.....

⁷ En in de hedendaagse praktijk helpen economen ook om dergelijke bruggen te slaan. Een goed voorbeeld is het CPB met de *Nederland in Drievoud* en *Scanning The Future* studies. Het laat daarin zien hoe verschillende economische invalshoeken elk hun sterke en zwakke kanten hebben, maar illustreert ook waar er verrassingen zijn, en wat de kansen en bedreigingen zijn voor overheidsingrijpen.

partijdige advocaat-economen, ertoe kan leiden dat zowel milieubeweging als industrie gezamenlijk een op rationele keuzes gebaseerd beleid gaan dragen.

Tijdens het ronde tafel debat in Lissabon werd geïnventariseerd in hoeverre er in de diverse Europese landen sprake was van 'veramerikanisering'. Al snel lag op die tafel dat in elk van die landen het wetenschapsbeleid gestoeld is op de overtuiging, dat wetenschap per definitie internationaal is. De Amerikaanse successen in de pure wetenschap, zowel kwalitatief als kwantitatief, worden met enige naijver bekeken en in veel Europese landen is kwaliteitsverbetering dan ook een *hot issue*. Met een per land verschillend tempo worden de verbeteringen vooral gezocht in een andere organisatie van onderwijs en onderzoek. Met in het achterhoofd de in *Kyklos* aangesneden kwestie, namelijk 'is there a European economics?', was de vraag naar de aard van de reorganisaties mede de vraag naar de mate waarin nationale verschillen in economiebeoefening in de toekomst nog een rol zouden kunnen spelen.

Dat er tussen de diverse Europese landen verschillen bestaan leidt geen twijfel. Soms zijn ze amusant. Van de Italiaanse professie krijg je soms het idee dat een ongewoon grote proportie daarvan de *General Theory* en *Das Kapital* naast elkaar opengeslagen op het bureau heeft liggen en permanent bezig is met het gezelschapsspel, zo goed bekend uit kindervakantieboeken: 'Zoek de overeenkomsten!' In een enkel geval lijkt een nationale preoccupatie comperatieve voordelen te hebben. Het feit dat men in Duitsland zoveel eerder dan in de rest van Europa aansluiting vond bij de moderne institutionele economie, zelfs zodanig dat men een van de toonaangevende Duitstalige vakbladen wist om te toveren tot het Engelstalige huisblad van die tak, schijnt samen te hangen met een traditionele belangstelling voor micro-economische 'Ordnungspolitik'. In andere gevallen kan een nationale oriëntatie de aansluiting bij de *mainstream* bemoeilijken. Dat lijkt in Zweden en in Nederland het geval te zijn, waar naar internationale maatstaven vrij ongewoon het zwaartepunt van de economiebeoefening noch immer lijkt te liggen bij een beleidsrelevante empirische macro-economie.

De nationale verschillen moeten echter niet worden overdreven. De meesten daarvan zijn betrekkelijk jong. Dit geldt zeker voor die zuidelijke landen die langere dan wel kortere tijd onder dictatoriaal bewind hebben gestaan. Voor die landen was internationalisering van de wetenschap een aspect van democratisering. Het ligt voor de hand dat men voor de opbouw van onderwijs en onderzoek vooral kijkt naar het succesvolle Amerikaanse systeem. Maar ook in de noordelijke landen zijn tradities niet echt oud. Schoorl en Plasmeijer (1996) konden in Lissabon de verleiding niet weerstaan om op te merken dat, zo er al een continentale traditie in het economische denken heeft bestaan, deze toch echt tussen 1933 en 1945 verdwenen is. In 1945 waren de grote continentale stromingen, zoals de Oostenrijks school, de Duitse historische school en de Zweedse school met hun bijzondere opvattin-

gen over de relatie economie en beleid, morsdood en ging de intellectuele wind, op enkele markante uitzonderingen na, vooral uit het westen waaien.

Ons huidige beeld van een economie en beleidsrelevante economiebeoefening (sociaal bewogen, empirisch bezig, gericht op consensus, pragmatisch oplossingen zoekend) is in feite pas in het naoorlogse specifiek ingevuld. In Nederland lijkt dat vooral het resultaat van die unieke combinatie van enerzijds het optreden van giganten die in de wetenschappelijke frontlinie stonden en anderzijds het naoorlogse geloof in planning. Kortom, door deze combinatie zette de opvatting zich vast dat de uitbouw van de pure wetenschap gelijk op moet gaan met de toepassing ervan in de toen nog kersverse beleidsvoorbereidende instituten. Het kwam toen in niemands hoofd op dat het vanuit het oogpunt van de pure wetenschap wel eens interessant zou kunnen zijn om een stelling te bedenken, volgens welke een openbaar beleidsadvies van nul en generlei waarde kan zijn omdat het publiek dan het beleid gaat anticiperen. De kwaliteit van de wetenschap, zo dacht men toen, komt naar voren in de kwaliteit van het beleid.

Dat dit vandaag de dag aan de andere kant van de oceaan anders wordt gezien, hebben de Zweden tot hun schrik en tot een enkelings leedvermaak moeten ontdekken. Voor de kwaliteitsbeoordeling van het Zweedse economische onderzoek was een internationale commissie ingeschakeld, waarin onder meer K. Arrow zitting had. Het onderzoek kwam er niet zo goed vanaf; geen enkele Zweed verdient de Nobelprijs. Eén van de belangrijkste aanbevelingen van de commissie was, dat de Zweedse economen zich minder met het economische beleid zouden moeten bemoeien.

Blijft de vraag of we zwaar moeten tillen aan het steeds irrelevanter worden van de 'pure wetenschap' voor het dagelijkse beleid. Wij denken van niet. Ontwikkelingen in de wiskunde hebben ook onvermoede zinvolle gevolgen en zo zal het ook bij die in de economische wetenschap wel zijn. Jammer is het natuurlijk wel voor al die maatschappijbetrokken onderzoekers die dachten zich breed te kunnen ontwikkelen in een sociale en historische wetenschap. Die zitten goed fout.

Literatuur

- Dalen, H.P. van, A. Klamer, 1996, *Telgen van Tinbergen*, Amsterdam
- Frey, B.S., R. Eichenberger, 1993, 'American and European Economics and Economists', *Journal of Economic Perspectives*, 74, 185-193
- Gronert, A, J. Glombowski, H.W. Plasmeijer (eds.), nog te verschijnen, *The History of Continental Economic Thought / Die Kontinentale Geschichte des Ökonomischen Denkens*, Marburg

- Klamer, A., D. Colander, 1990, *The Making of an Economist*, Boulder (Westview Press)
- Meerdere auteurs, 1995, 'Is there a European economics?', themanummer van *Kyklos*, 48(2)
- Plasmeijer, H.W., E. Schoorl, 1996, 'Postwar Dutch Economics: internationalization and homogenization', paper gepresenteerd op de *European Conference on the History of Economics*, Lissabon, 8-10 februari 1996